

PRÁVNÍ RÁDCE

NAPSAL WALTER K. TOWERS, A. B. J. D.

KDYŽ BANKÉŘ VYPLATÍ VÁS ČEK.

John Sommers byl vlastníkem obchodu se smíšeným zboží v Elmwood. Allan McPherson byl majitelem Elmwood Savings Bank. Vztahy mezi těmito dvěma muži nebyly ani z daleka přátelské, ale poněvadž nebylo žádné jiné banky po ruce, Sommers udržoval si obchodní účet v McPhersonově ústavu. Jednoho úterka ráno koupil náklad brambor od Clyde Webba, prominentního farmáře ze sousedstva. Sommers zaplatil Webbovi okamžitě, dav mu ček na dvacet dolarů patřičně vystavený na jeho účet v Elmwood Savings Bank. Webb vzal ček do banky a předložil jej McPhersonovi, jenž byl u okna, kde se vypláče peníze.

"Co jste to udělal, že jste prodal ty brambory Sommersovi?" tážal se McPherson.

"A proč ne?" odpověděl Webb.

"Proč pak mně jste nedal příležitost. Víte, že vedle bankovního obchodu kupují též plodiny."

"To není žádnou příčinou, proč bych neměl prodávat Sommersovi."

"Well, já vám ukážu, že jste hlupák, že jste mi prodal," tvrdivě tvrdil bankéř. "On vás vypláčí čekem, že ano? A vy jste jej vzal; a nemá žádnou cenu, nyní to vidíte!"

"A co jest toho příčinou?" tážal se Webb.

"Well, Sommers jest v tom špatně finančně a jeho čeky nejsou dobré a vy nemůžete dostat žádnou peněz za tento."

Webb vrátil se k Sommersovi, a Sommers spěchal do banky, věděl, že jeho bilance tam byla kolem čtyř set dolarů. Po prudké hádce v bance Sommers se odebral ku svému právnímu rádeči. Výsledek toho byl, že podána žaloba na bankéře, ježto odepřel vyplácet ček svého vkladatele a Sommersovi přičtena důkladná náhrada, poněvadž McPherson svým jednáním poškodil jeho dobré jméno v obci.

Tento případ nazorujeme, co jest snad první povinností bankéřskou vůči vkladateli — vyplácející všechny čeky správně vystavené proti postačitému vkladu. Zdáli bankéři to nečiní, buď zámyslně nebo následkem nedopatření, musí se zodpovídati vkladateli. Zdáli vkladatel, jehož ček byl beze všeho práva odvrácen, utrpěl nějakou škodu, může se domáhat náhrady na bankéři. Poškození úvěru a obchodního postavení uvádí se v žalobě v takových případech. Bankéři jsou oprávněni k primárnímu činu po předložení čku, aby se přesvědčili o stavu účtu, proti němuž ček jest vystaven. Dobří bankéři mají všecko tak zařizené, že toto jest věcí spíše vteřin, nežli minut.

Když Sommers žádal McPhersona, McPherson hájil své jednání tím, že někdo Sommers měl bilancí asi čtyř set dolarů, banka držela Sommersovu smlouku na pět set, která měla být splatnou za týden. Bankéř tvrdil, že měl právo zadržeti Sommersovy vklady, aby si zajistil vyrovnání smlouky až byla by splatnou. Jeho stanovisko nebylo správné v zákoně a nepokoušel mu žádné účinné odvolání. Bankéř může odraziti částku, kterou dluhuje vkladateli, od jeho vkladu, ale nemůže tak učiniti, pokud dluh takový není splatným. Sommers nemusí platit smlouku, pokud nebyla splatnou, a až do té doby nebyla náležitým závazkem proti němu.

Dost často se stává, že držitel čku, čeká na deset dolarů, předloží jej na bance k vypláče a sáhne, že vkladatel má bilanci pouze sedm. Někdy držitel čku byl by rád, kdyby dostal nějakou částku, již vklad by kryl, hned na místě. Avšak banka nemusí činiti žádné splátky. To jest proto, že správně jest k čku, aby jej použil možná jako sty-

zenky při svém sčítování se vkladatelem.

Když banka vyplátí správně vystavený ček, ona má právo činiti výplatu proti vkladateli. Banka třeba neodmítá ček na deset dolarů, když jest na vkladu sedm a prokládá službu vkladateli tím, že vyplátí ček v plném obnosu. Toto jest tak zvané "přetažení", a někdy jest to proti tiskným pravidlům většiny bank, často se to děje v obvyklé obchodní praxi. Když banka dovolí přetažení a tím vlastně půjčí peníze, může obnos ten vymoci od něho.

Bankéři neběhou si čas k vyšetřování účtu vkladatele, kdykoli ček předložen jest v bance k výplátě. Oni spoléhají na paměť a důvěru ve vkladatele v mnoha případech. A tak se někdy stává, že banka vyplátí ček v té době, kdy ten, kdo jej vystavil, má postačitelou bilanci na vkladu, kdy tomu tak není. Po objevení tohoto omylu banka někdy snažíly se vymoci peníze od osoby, která předložila ček, ale v tom nebylo jim dáno za pravdu. V jednom smyslu slova banka vyplátí omylem a omyl jest někdy důvodem k vymožení peněz vyplacených, ale nikoli bankou za těchto okolností.

Stává se též, že když někdo ček vystavil a podepsal, rád by jej odvolal. Tu okamžitě obrátí se na banku, na kterou ček jest vystaven a nařídí jí, aby jej nevyplácela, až ček předložen bude k výplátě. Toto jest známo jako "zastavení výplaty". Zastavení výplaty končí povinnost banky a rovněž její právo ček vyplácet po předložení. Ona nejsemo nemusí, ale nemusí ček vyplácet. Když nedá instrukce svého vkladatele a vyplátí ček, na něj výplata byla zastavena, sama nese ztrátu a nesmí činiti omi výplatu proti účtu vkladatele.

A. L. Sullivan dluhoval James F. Longovi \$47.00, avšak nedopatřením vystavil ček na James A. Longa a odeslal v obales adresovaný James A. Longovi a James A. Long obdržel jej a dal si jej vyplácet na bance. Banka ztratila peníze vyplacené na tento ček. A sice z toho důvodu, že jest to povinností banky přesvědčiti se, zdali vyplácející peníze té pravé osobě. V ošlech zákona prostřední začáteční písmena není část jména a tak ček byl splatným James Longovi.

Zdáli jsou dvě osoby téhož jména, stává se to povinností banky vyplácet peníze osobě toho jména, které právem patří. To jest, proč bankéři vyplácejí čeky jenom zodpovědným lidem, které osobně znají.

Tak jsme ukázali na krajním případě, že banka vyplácející ček, musí tak učiniti jedině té pravé osobě. Když někdo ukradne nebo najde ček, neb padělati podpis a tak získá vyplacení z banky, banka musí nésti ztrátu. Když ček vystaven byl na držitele (bearer), kdokoli obdržíti může na výplatu a banka jest oprávněna vyplácet jej kterémukoli držiteli, leč by byly nějaké zvláštní okolnosti, které vedly by jej k přesvědčení, že držitel není pravým majitelem čku a není o právně získati výplatu téhož. Když vystavíte ček splatný "na rozkaz Johna Smitha", jest v právnění k ujištění, že banka nevyplátí jej nikomu jinému nežli Johnu Smithovi neb osobám, na něž by jej přenesl správným indorsováním.

Paul Greer, v Chicagu, vystavil ček na \$300, nařídív ušatá bance, vyplátit jej "na rozkaz Leona Younga". Leon Young obdržel ček v St. Louisu a indorsoval jej, jak následuje, "vypláče na rozkaz Copper Exchange Bank, Leon Young". Odešel jej své mu klerkovi, zároveň s vkladním listkem a řekl mu, aby jej vzal na bank a obdržel jej. Klerk rozřadil vkladní listek a řekl kasírovi na bance, že p. Young chce hotové peníze. Peníze byly mu dány a to jest podobné, co bylo nějakého dne s klerkovi a \$300. Opět

banka nesla ztrátu, neboť ček byl indorsován na jméno banky a nikoli klerkovi, aniž držitel mohl dostati peníze. Kdyby byl Young napsal pouze "Leon Young" na zadní stranu čku, on byl by nedržitel. A tudíž, pošle-li ček na banku uložit a nemáte naprostou důvěru ve svého posla, indorsujte ček na jméno banky — pak banka nevzdá peníze držiteli, leč na váš písemný rozkaz.

V případě padělatí, bankéř rovněž nese těžkou zodpovědnost. Žádné jiné čeky nesmí býti čítány proti účtu vkladatele, nežli ty, které on skutečně vystavil a jež vyplaceny té pravé osobě. — Když banka vyplátí padělaný ček, ona nese ztrátu, leč by vkladatel sám přispěl nějakým způsobem k spáchaní podvodu a tudíž nebyl by v postavení nevinné strany. V případě čeků, kde původní obnos byl změněn na obnos větší, bankéř rovněž musí nésti ztrátu, když totiž vkladatel, ček vystavivší, učinil nepříspelek k spáchaní podvodu. Když vystavil ček tak neudale, že podvod umožnil, neb jakýmkoli způsobem spikl se s tím, kdož obnos na ček změnil, jeho postavení už není tak příznivé. Dříve již jsme si povšimli, že banka nese ztrátu, když vyplátí ček osobě, která není oprávněna obdržeti výplatu téhož a že to stejné platí i tehdy, kdy podvod byl proveden padělaným indorsováním. Ovšem banka, která vyplátí peníze osobě, jež čini nároky na výplatu pomocí padělaného indorsování, může vymoci peníze od takové osoby — totiž chytí-li jí a zdali jest si na ní co vzíti.

Taková jsou práva vkladatele proti bankéři. Pamnejte, že bankéř nese tyto těžké zodpovědnosti a když při obchodování s ním, on usiluje, abyste dostali formální, jež zdají se vám zbytečnými, vzpomene si na požadavky, jež činěny jsou na něho. Vystavujte své čeky a zacházejte s nimi obchodním způsobem.

(Copyright, 1913, by Walter K. Towers.)

BANKOVNÍ SYSTEMY EVROPSKÝCH FARMÁŘŮ.

I.

Německá ko-operativní hypoteční sdružení.

(Poz. red.: Toto jest článek z cyklu článků americké vládní komise, jež vyšetřuje v Evropě působení zemědělských ko-operativních sdružení.)

Nejstabilnějším bodem farmářské hypoteční půjčky, jak známa jest v Spojených Státech, jest její individuální ráz. První věcí, kterou nutno jest učiniti k zřejmání záležitosti takových půjček a dosažení nižšího úroku, jest zbavit hypotéku této stránky; jinými slovy, uvést ji v běh. učiniti jí přijatelnou jednomu investoru jako druhému. Dejme tomu, že někdo přišel k vám zítřka s hypotékou na farmu Johna Doe-a z Marion okrese, hod. a dluhopisem vydaným Pensylvánskou dráhou. Dejme tomu, že jste obyvatelom státu Massachusetts a nevíte ničeho o Johnu Doe-ovi neb okrese Marion. Co byste spíše koupili, hypotéku nebo dluhopis? Nepoehybne dluhopis. Tota nebyla by žádným zlehčením. Johna Doe-a. Vy za těch okolností dají byste přednost dluhopisu Pensylvánské dráhy, poněvadž, kdybyste se ho chtěli zbavit, mohli byste jej prodati ve dvou hodinách, kdyby, kdybyste se chtěli zbavit hypotéky, setva by se vám to podařilo, pokud John Doe nezaplátí vám půjčku. A vše což to, vy nemohli byste říci, že farma Johna Doe-a jest postačitelou zárukou, pokud jste ji neshlíhli.

Pokud farmářské hypotéky nebudou uvedeny v takovou formu, aby mohly býti prodávány tak rychle a snadno jako dluhopisy Pensylvánské dráhy, farmáři nadále budou platit vysokou úrokovou sazbou. První věcí, kterou třeba jest učiniti, jest vymoci každou stránku omobího života s hypotékou. Jediné způsob, kterým se to dá docílití jest zorganizování sdružení, které vyznačí by se starost prokoumatí postačitelou farmářovy

mohovitosti jako záruky a aby ten, kdo peníze půjčuje, vedl všecko vyjednávatí se společností a nikoli s jednotlivým farmářem přímo. Pak, když společnost jest dosti velkou, má dostatečnou záruku za své dluhopisy a jest operována pod přísným vládním dohledem, ten, kdo peníze půjčuje, může se na ni spoléhati jako na železnici a snad ještě více. On nemusí ničeho vyjednávatí s jednotlivým farmářem. Nemusí farmu viděti a starati se, zdali jsou dobře zaplacený. Společnost přibližně k tomu, zdali farma jest dobrou zárukou za půjčku a kdyby přece udála se ztráta, dopadla by na společnost a nikoli na držitele hypotéky.

Čím větší jest společnost, tím přísnější vládní dozor veden jest nad ní, aby se zabezpečilo konservativní řízení její záležitostí a také čím silnější jest taková společnost, čím větší má prostředky, tím menší úrok rolníci platí. Ovšem, přestýž není tou jedinou věcí nutnou pro takovou společnost. Ona musí mít rovněž dokonalou organizaci, která jí umožní poskytnouti fondy farmářům s nejvyšším možným pohodlím a výhodou. Avšak tyto dva činitele, peněžní síla za hypotečními dluhopisy a výbornost služby rolníkům, jsou těmi nejdůležitějšími. Máte je stále na paměti, kdykoliv plán hypotečního bankovního systému jest vám předložen.

Americká komise na zemědělskou ko-operaci našla takové společnosti provozující hypoteční obchod farmářů v Německu a ve Francii. Žádají rolník v těch zeměch dnes nedali by hypotéku soukromému peněžníku neb hypotečnímu překupníkovi, jako se děje ve Spojených Státech. Na místě toho, hypotéka byla by doručena společnosti neb sdružení, které by vydalo hypoteční dluhopis, opírající se o hodnotu hypotéky. Takové dluhopisy, poněvadž jsou to závazky velké společnosti neb sdružení s milióny dolarů na hotovosti neb se zárukou za nimi, mohou býti prodány kdokoli a jsou každému přijatelný. Plán jest tak logickým a pracoval tak dobře v každé evropské zemi, v které byl vyzkoušen, že jest téměř nepochopitelné, že americký lid jej nepřijal.

Společnosti, které stojí mezi rolníky a investory mohou býti rozděleny ve dvě třídy, společností půjčovatelu a společností sdružení vypůjčujících se. Společnosti půjčovatelu jsou zorganizovány na liních soukromé akcievé korporace; společnosti vypůjčujících se spoléhají na soubornou závaznost členů zrovna jako v ko-operativních úvěrních spolecích, jež byly již vyf-

čeny a kde peníze se půjčují na krátké lhůty, až na to, že každý člen, získavší půjčku, doručí hypotéku společnosti na místě zajištění půjčky svým osobním úvěrem. Ve Francii jest pouze jediná hypoteční banka, Credit Foncier, která jest vlastně národní institucí. Vláda má mocné slovo v její řízení. Jak má býti nakládáno s jejími výděly, maximální sazby úrokové, jež mohou býti čítány rolníkům a investováním jejího kapitálu a rezervního fondu, to všecko jest regulováno zákonem. Jest to však soukromá korporace, s akcievým kapitálem \$40,000,000, vlastněným soukromými investory, kteří dostávají dividendy z výdělků společnosti. Theoreticky zájmy dlužitelů nejsou zastoupeny v organizaci společnosti. V praxi však kontrola vyvozoaná vládou, zajišťuje bedlivé střezení zájmů dlužitelů, a jest obtížno postřehnouti, jak francouzští rolníci a statkáři mohli by získati výhodu přeměnou Credit Foncier se společností půjčovatelu ve sdružení dlužitelů, neboť mnohé důležité stránky byly by zničeny touto změnou.

V Německu společnosti půjčovatelu čili vzájemných akcievých hypotečních bank a sdružení dlužitelů stávají. Německý systém jest daleko více decentralisovaný, nežli francouzský. Jaké jsou výhody a nevýhody těchto dvou systémů a který nejlépe by se hodil, aby přinesl úlevu americkým farmářům, jest otázkou, kterou se hodláme obíratí.

Němci byli prvními, kdož zorganizovali svůj hypoteční obchod. Skoro před půldruhem stoletím Bedřich Veliký pruský donutil své feudální statkáře připojit se k spolku, v němž všechny dluhy sdružení zaručili svými pozemky. Tímto způsobem došlo soubornou závaznost pozemků téměř celé země. Kdykoli statkář chtěl uvaliti hypotéku na svůj pozemek a žádot jeho schválena byla sdružením, on mohl jíti do peněžního trhu se zárukou všech pozemků v Prusku za sebou. Vystihnuvše výhody takového soustředění závaznosti, statkáři později tvořili dobrovolná sdružení a stát udělil takovým sdružením mnohé výsady, které je chránily proti zpronevěření a nepoctivým dlužníkům a umožňovaly jim vésti obchod leaceo a při nejmenším možném riziku. Tyto spolky dosud stávají. V prvních stupních jejich vývoje jednotlivý statkář obdržel pouze záruku sdružení za svoji hypotéku. Kdyby věřitel nemohl skolektovati od farmáře, mohl spoléhati na sdružení. — Dnes však hypotéky jsou doručovány rolníky sdružení a v ná-

hradě rolník obdrží dluhopisy rovnající se hodnotou hypotéce. Rolník jest dlužníkem sdružení, kterému odvádí všechny výlohy s půjčkou spojené a splácí kapitál po vyprání lhůty. Když rolník nezaplátí, sdružení jej žaluje a když půda nemá takovou cenu, aby půjčka se vyrovnala, sdružení nese ztrátu. Dluhopisy, které vydány jsou rolníkovi, jsou přímým závazkem sdružení, sdružení nese ztrátu. Dluhopisy, neb jakýmkoli způsobem si přeje a kupec dluhopisů kolektuje úrok na ně od sdružení. Systemem, jako jest tento, mizí veškeré spojení mezi jednotlivým a konečným půjčovatелеm. To jest ten celý rozdíl v zásadě mezi evropskými hypotečními systémy a americkým. Všude tam, kde jméno německého sdružení jest známo, hypoteční dluhopisy jsou prodejny. Mohou býti vydány splatné držiteli, tak že, ať kdokoli je v držení má, může kolektovati úrok a kapitál původně půjčený.

Tato sdružení vypůjčujících se farmářů jsou v teorii řízena do velké míry v tomž způsobu jako ko-operativní úvěrní spolky.

Všichni členové sdružení tvoří hlavní shromáždění. V ko-operativních úvěrních spolecích takové hlavní shromáždění vykonává všechny konečné kontroly nad záležitostmi sdružení. Avšak v případě hypotečních sdružení, poněvadž stát poskytl jim vyjimečné výsady, královský komisař jest ustanoven pro každé sdružení, aby vedl dohled nad jeho správou. Mimo to, ježto rozložna, na níž operují hypoteční sdružení jest daleko větší, nežli ona úvrňných sdružení, shledalo se nepraktickým, aby hlavní shromáždění se scházelo k vyjádření své vůle a tudíž na místě toho správní rada volena jest shromážděním a tato rada vykonává všecko právomoc, která v teorii příináležá shromáždění. — Běžné záležitosti sdružení jsou vedeny "syndiky," nehlásujícími profesionálními zřízení majícími jisté místo v civilní vládě a těšícími se jisté právomoci, která jim dovoluje vykonávati právní formality nutné k vedení velkého hypotečního obchodu.

Výkonná moc sdružení spočívá v fideletstvu skládajícím se v generálního direktora, několika zvolených členů a syndiků. Tak v řízení těchto hypotečních sdružení vidíme, že od formy přímé vlády vyvozoané v malých úvěrních společnostech musí býti upuštěno a zavedena vláda zastupitelská spolu se značnou venkovní kontrolou. Některá z těchto sdružení byla v existenci skoro sto a padesát let. Jejich řízení jest konservativní a zásady, na nichž obchod jest veden, jsou zdravé. Ona plně osvědčila svoji spolehlivost a dluhopisy jejich též se dobrému trhu.

Pohodli nohoum.

Víte zajisté velmi dobře, jak se vám letního času nohy přilíš poří. Jest to unavující, vaše nohy bolí a páli. Zastavte toto příšerné pocení, tu bolest a palčivost — upotřebte Severny Prášek na nohy (Sever's Foot Powder) ráno a večer. Nasypte vždy ráno trochu do obuvi a do ponožek — nasypte i na nohy dvakrát denně a činite tak po celý čas, dokud nohy nebudou v úplném suchu. Nohy vaše budou v suchu po celé léto. Cena prášku 25 ctů V lokárnách. Žádejte vyslovně Severny W. F. Sever's Co., Cedar Rapids, Iowa. Adv.

NOVÉ OBOSTRANNÉ TALÍŘOVÉ ČESKÉ RECORDY.

zpívávané panem B. Ptáčkem, členem Národního divadla v Praze.

— Cena 75c.
 Yaponička, valčík.
 V' kuchař mluví.
 Ach, od kých já žijoval.
 Listěnka duhový.
 Kde domov můj?
 Svět mluví.
 Věštiv, má panna.
 V' náhla jsem já stával.

Následující recurdy jsou hrané Princess Military Band:
 Vy hvězdinky, pochod.
 Ček je máš chvilka do dne, pochod.
 Císař jímá, valčík.
 Pochod panovky Filipovic — a je.
 Pláte si o nové seznamy. Při objednávce jednoho tuetu recurdy hrané expresním výlohy sám, čí
 JOSEPH JIRAN,
 1333 W. 18th Street, Chicago, Ill.
 (Advertisement)

V Japonsku se velkých městech konaly byly schůze, v nichž důrazně protestováno proti "urákové," jaké dostala se Japonci v Kallifornii, kde má jim býti zmocněna vlastnictví půdy. Některá z těchto schůzí byly velkem krátké, avšak na jiných vlada vyřvána, aby hranou moči vystoupila na ochranu japonské etí.